

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

This full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/15242>

Please be advised that this information was generated on 2014-11-11 and may be subject to change.

door prof. mr. C.A.J.M Kortmann

Prof. dr. C.A.J.M. Kortmann is hoogleraar Staatsrecht en Algemene Staatsleer aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen. Hij reageert op de column van mr. W.C.D. Hoogendijk 'Private instellingen, publieke verantwoordelijkheden' in Christen Democratische Verkenningen nr. 9/83.

Umwertung aller Werte

De column van mr. W.C.D. Hoogendijk in Christen Democratische Verkenningen 1983, nr. 9, blz. 442-443 getiteld 'Private instellingen, publieke verantwoordelijkheden' nodigt uit tot commentaar, al was het maar omdat de indruk zou kunnen ontstaan dat schrijvers opvatting die van het CDA is. De mijne is zij in ieder geval niet en ik hoop dat Hoogendijks inzichten niet die van het CDA zijn of zullen worden.

Stelling 1 van Hoogendijk: 'De verantwoordelijkheid die de overheid aanvaardt voor de voorziening van water e.d. is niet wezenlijk verschillend van de verantwoordelijkheid die de overheid aanvaardt voor de voorziening aan onderwijs, aan gezondheidszorg, aan bibliotheken, aan theaters.....'

Ik kan mij eerlijk gezegd niet goed voorstellen dat Hoogendijk dit echt meent. Reeds beschouwing van een aantal grondrechten vervat in de Grondwet en internationale verdragen doet zien dat er wel degelijk onderscheid is. De vrijheid van bijv. onderwijs en opvoeding wordt daarin gegarandeerd om de burger te vrijwaren van indoctrinatie door de overheid. De *geestelijke* vrijheid wordt door deze grondrechten beschermd. Voorziening van water e.d. is in beginsel een waarden-neutrale (overheids)activiteit die de burger weliswaar in een positie van materiële afhankelijkheid van de leverancier kan brengen, doch die hem in geestelijk opzicht geheel vrij laat. De grondrechten garanderen dan ook geen vrijheid van keuze van de waterleverancier e.d. Juist op de terreinen van onder-

wijs, gezondheidszorg en cultuur (bibliotheken, theater, film enz.) past een zeer terughoudende rol van de overheid, daar anders het gevaar dreigt dat zij gaat beslissen over de waarde van opvattingen van de burgers, over de zin van leven en lijden (euthanasie, abortus, maar ook pastorale zorg in het algemeen). Indien men Hoogendijks visie doortrekt, valt er ook geen principiële reden meer aan te geven waarom de overheid niet ook de 'verantwoordelijkheid' zou overnemen voor de voorzieningen op religieus of levensbeschouwelijk terrein. We zouden zo snel weer belanden bij de terecht zo verfoeide staatsgodsdienst. Voorzover de overheid op deze terreinen van 'geestelijke' aard taken op zich neemt, dienen deze voornamelijk van financieel-technische aard te blijven. Zodra de overheid zich gaat bemoeien met de inhoudelijke aspecten van deze activiteiten ontstaat onmiddellijk het gevaar van beknotting van de geestelijke vrijheid. Dit gevaar zien we ten voeten uit bij de ruime uitleg die de laatste jaren in de onderwijswetgeving aan het begrip 'deugdelijkheidseisen' is gegeven.